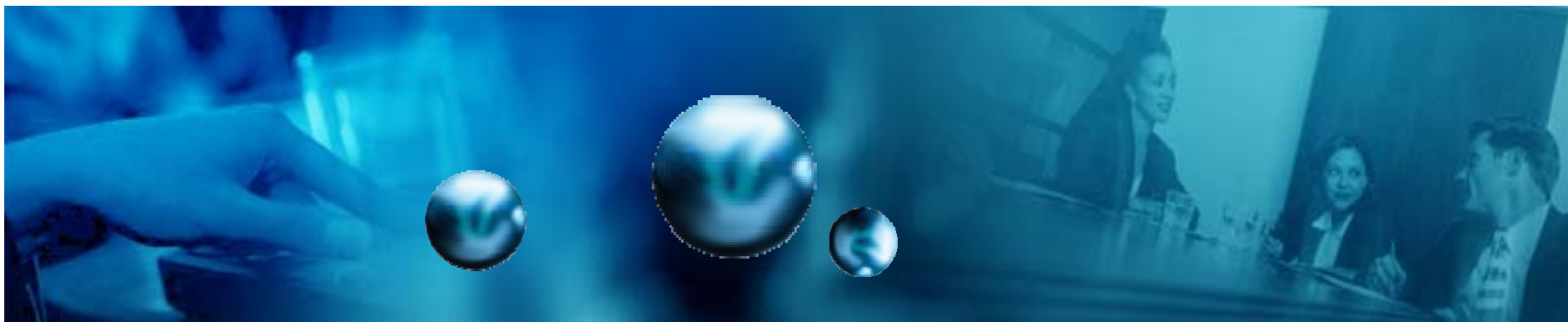

Agencija za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske
Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske
Akademija nauka i umjetnosti Republike Srpske

4-ti Sastanak Akreditacijskog foruma

Prof.Dr sc. Darko Petković, Univerzitet u Zenici
Prorektor
RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

Banja Luka, 12.11.2013.

Sadržaj izlaganja

□ UVOD

□ UNIVERZITETI DANAS

□ RANGIRANJE UNIVERZITETA

□ BERLINSKI PRINCIPI RANGIRANJA

□ PRAKTIČNA ISTRAŽIVANJA

□ ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

□ LITERATURA

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

Rezime

Svi sektori obrazovanja u BiH, kao dio integralnog evropskog prostora obrazovanja, nalaze se u snažnim reformskim procesima koji bi trebali da u konačnici daju više **izlazne nivoe znanja, vještina i kompetencija** svih onih koji „izlaze“ iz obrazovnog procesa a sa druge strane omoguće **efektivniji obrazovni proces** što je prvenstveni interes države. U tom smislu urađene su brojne studije i strategije koje trebaju da daju smjernice za razvoj svih vidova obrazovanja. Dostupne studije iz Njemačke jasno pokazuju da rangiranja utiče na izbor fakulteta/univerziteta kod đaka koji završavaju školu. Takva istraživanja u regionu JIE samo su parcijalno rađena ali je sigurno da **percepcija roditelja i đaka prati „neformalne priče“ o rangovima univerziteta (fakulteta)** koji se žele ili ne žele studirati. Dok se neka rangiranja rade bez znanja i sudjelovanja univerziteta, drugi procesi traže njihovu saradnju. U radu su, a na bazi „potraživanja poznatih sistema rangiranja (**Šangajska lista-ARWU, THES, Webometrics i dr.**) date preporuke za univerzitete JIE kako sistemski unutar QA raditi na razvoju procedura koje će dati bolje rezultate na listama rangiranja.

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

UVOD

Pred obrazovanjem u Bosni i Hercegovini je ključni zadatak – kako pomoći da se zemlja izvuče iz kruga siromašnih i učini zemljom za ugodno i prosperitetno življenje. Tu su također i izazovi promovisanja **globalizacije, internacionalizacije i decentralizacije u obrazovanju**, a s druge strane **očuvanje tradicijskih i kulturoloških vrijednosti** ljudi koji u njoj žive i vrijednosti koje pogoduju razvoju osjećaja zajedništva, prihvaćanja i poštovanja različitosti, solidarnosti, odgovornosti za održivi razvoj, kao i podsticanje djelatnog građanstva i razvijanja demokratskog društva u cjelini.

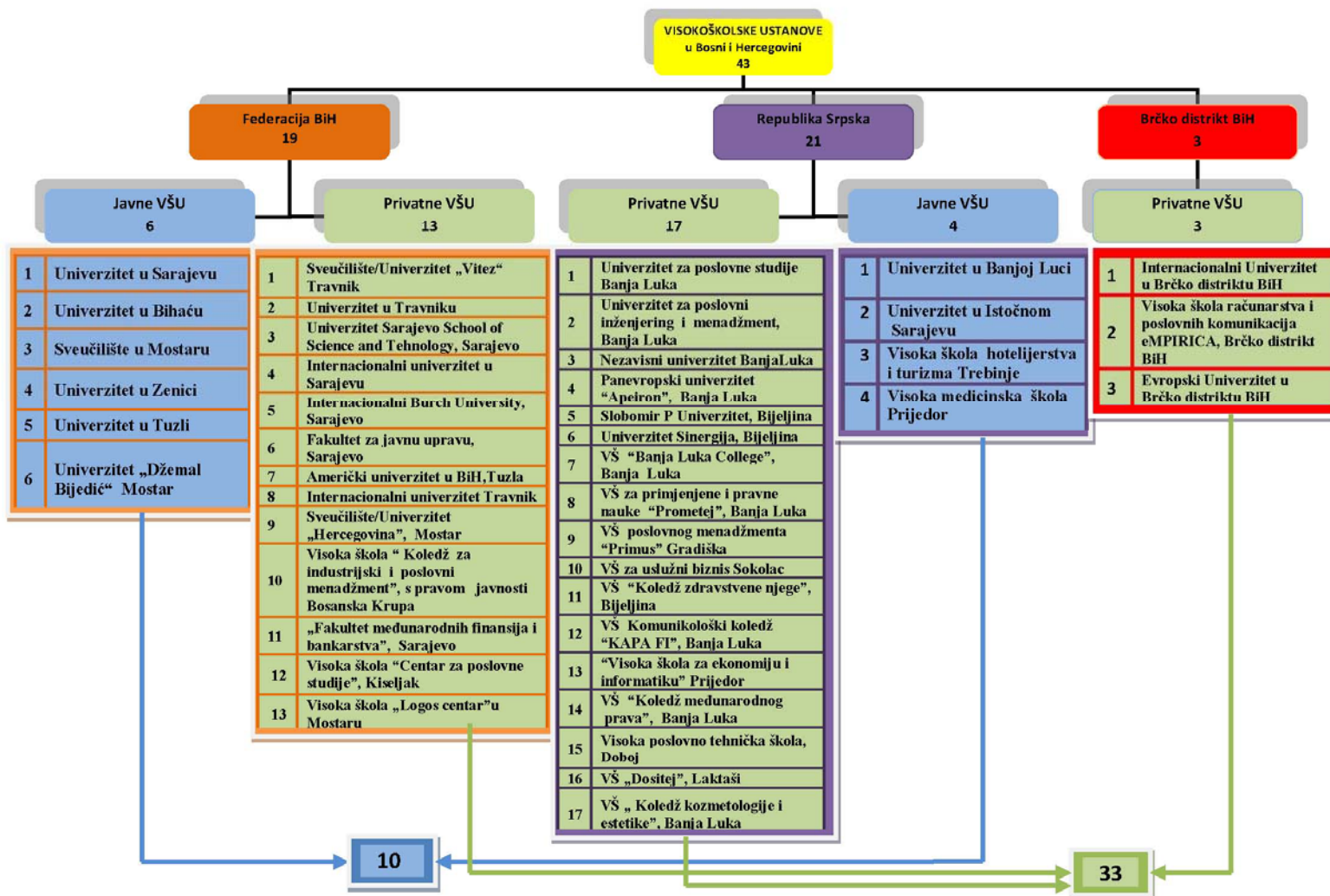
RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

UNIVERZITETI DANAS

Univerziteti su danas, između ostalog kao posljedica Bolonjskog procesa, internacionalizacije i uvođenja privatnih koledža i univerziteta, **izloženi sve većoj konkurenciji**. Javlja se sve jača potreba za poređenjem različitih institucija, kako bi se kod izbora moglo odlučiti za „najbolji“ univerzitet. **Rangiranjem univerziteta** pokušava se uspostaviti transparentnost i da na taj način budu korisni za više ciljnih grupa, kao što su **đaci koji završavaju školu, njihovi roditelji, univerzitetski profesori, univerzitetski menadžeri, ministarstva i poslodavci**. Dostupne studije iz Njemačke jasno pokazuju da rangiranja utiče na izbor fakulteta/univerziteta kod đaka koji završavaju školu. Takva istraživanja u regionu JIE rađena su samo parcijalno ali je sigurno da percepcija roditelja i đaka prati „neformalne priče“ o rangovima univerziteta (fakulteta) koji se žele ili ne žele studirati.

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

U okvirima **ŠIREG** istraživanja koje nije cjelokupno obrađeno u ovom izlaganju su pokušani dati odgovori na sljedeća pitanja:

1. Koji podaci mogu biti osnova za rangiranja univerziteta u Jugoistočnoj Evropi?
2. Koje podatke mogu i žele dati sami univerziteti i kako se pritom može osigurati kvalitet podataka?
3. Koji drugi izvori podataka su dostupni i korisni?
4. Koje bi posljedice moglo imati rangiranje za Jugoistočnu Evropu, posebno u oblastima:
 - a. Transformacije / reforme visokog školstva ?
 - b. Mobilnosti studenata i nastavnika preko državnih i etničkih granica ?
 - c. Evropskih integracija / učešća u nekom budućem evropskom rangiranju?
5. Kako postojeća organizacija sistema kvaliteta na univerzitetima u BiH utiče na razvijanje svijesti o potrebi rangiranja?

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

RANGIRANJE UNIVERZITETA

Zašto rangirati univerzitet?

Uporedive informacije o institucijama visokog obrazovanja, njihovom podučavanju i istraživačkim programima treba da olakšaju studentima i istraživačima da informisano odaberu gdje i šta studirati i gdje raditi. Bolja informisanost također bi pomogla i onima koji donose politike na institucionalnom, nacionalnom i evropskom nivou da razviju buduće strategije za visoko obrazovanje. Trenutna, u najvećoj mjeri **jednodimenzionalna rangiranja** ne ispunjavaju ove svrhe jer imaju tendenciju fokusiranja na određene aspekte istraživanja i na cijele institucije, a ne na individualne programe i discipline.

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

RANGIRANJE UNIVERZITETA

m CYBER metrics

International Journal of Scientometrics, Informetrics and Bibliometrics
ISSN 1137-5019

- ŠANGAJSKA LISTA
- THE TIMES HIGHER EDUCATION SUPPLEMENT-THES
- SCIMAGO RANKING
- WEBOMETRICS
- CHE–rangiranje univerziteta
- US News & World Report's (USNWR)
- CRIS (*Current Research Information System*),
- Thomson Reuters Global Institutional Profiles Project (GPP)
- Quacquarelli-Symmonds (QS rangiranje)
- University Ranking by Academic Performance – URAP
- EUMIDA RANGIRANJE
- AHELO (Assesment of Higher Education Learning Outcomes“
- IREG ranking audit (The International Ranking Expert Group
- U21 Rankings of National Higher Education Systems

.....

.....VIŠE OD 30 SISTEMA RANGIRANJA U SVIJETU!!!!

Shanghai Jiao Tong University

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

PRIMJERI IZ REGIONALNE PRAKSE

Poslednji rezultati Šangajske liste iz 2013.godine (300-350 UNBG,
450-500 UNLJ, SVZG)

RANGIRANJE FAKULTETA U SRBIJI OD STRANE STUDENATA (PROJEKT 2012)

- [1. Univerzitet u Beogradu - Fakultet organizacionih nauka \[PDF - Izveštaj za fakultet\]](#)
- [2. Univerzitet u Novom Sadu - Fakultet tehničkih nauka \[PDF - Izveštaj za fakultet\]](#)
- [3. Univerzitet u Beogradu - Rudarsko-geološki fakultet \[PDF - Izveštaj za fakultet\]](#)

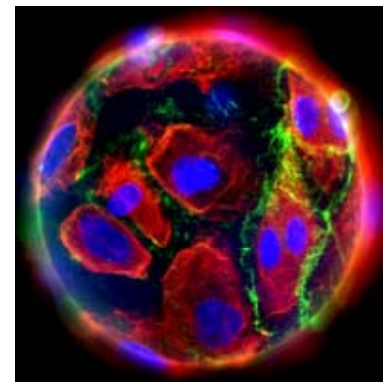
RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA U MAKEDONIJI OD STRANE ARWU /feb.2012/

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

BERLINSKI PRINCIPI RANGIRANJA

2004.godine su UNESCO-ov Evropski centar za visoko obrazovanje (UNESCO-CEPES) u Bukureštu i Institut za politiku visokog obrazovanja u Vašingtonu, DC, osnovali Međunarodnu ekspertsku grupu za rangiranje (IREG). Na osnovu ove inicijative, IREG-ov drugi sastanak (Berlin, od 18. do 20. maja 2006.) sazvan je da razmotri set principa o kvalitetu i dobroj praksi u rangiranju visokoškolskih ustanova – **Berlinski principi o rangiranju visokoškolskih ustanova.**

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

BERLINSKI PRINCIPI RANGIRANJA

Rangiranja i tabele, saglasno Berlinskim principima rangiranje treba da jasno i eksplicitno definišu:

- A) Svrhe i ciljevi rangiranja
- B) Dizajn i težina indikatora
- C) Skupljanje i obrada podataka
- D) Prezentacija rezultata rangiranja

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

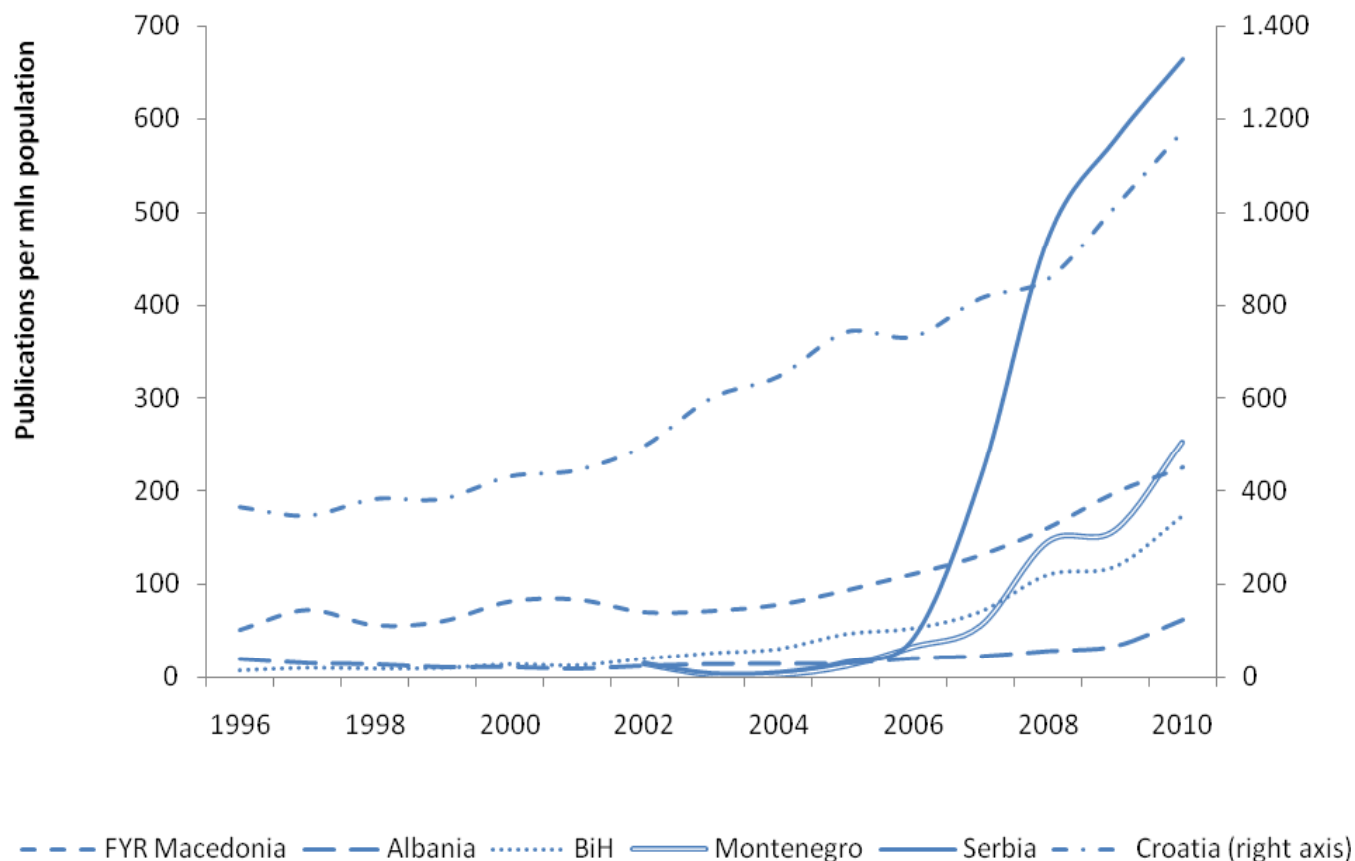
PRAKTIČNA ISTRAŽIVANJA

- ❑ Anketiranje sa posebnom dizajniranim upitnicima koji su dostavljeni menadžmentima javnih univerziteta u BiH, studentima i stakeholder-ima;
- ❑ Analiza dostupne dokumentacije sistema kvaliteta na javnim univerzitetima (interne evaluacije, evaluacije studijskih programa, definisane politike kvaliteta, procedure sistema kvaliteta i dr.);
- ❑ Analiza realizacije međunarodnih projekata (posebno Tempus) u kojima učestvuju ili su učestvovali gotovo svi javni univerziteti iz BiH;
- ❑ Analiza web stranica javnih univerziteta u BiH (inoviranost, sadržaji, linkovi, nastava, RDI i dr. podaci),

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

REZULTATI ISTRAŽIVANJA – za aspekt RDI

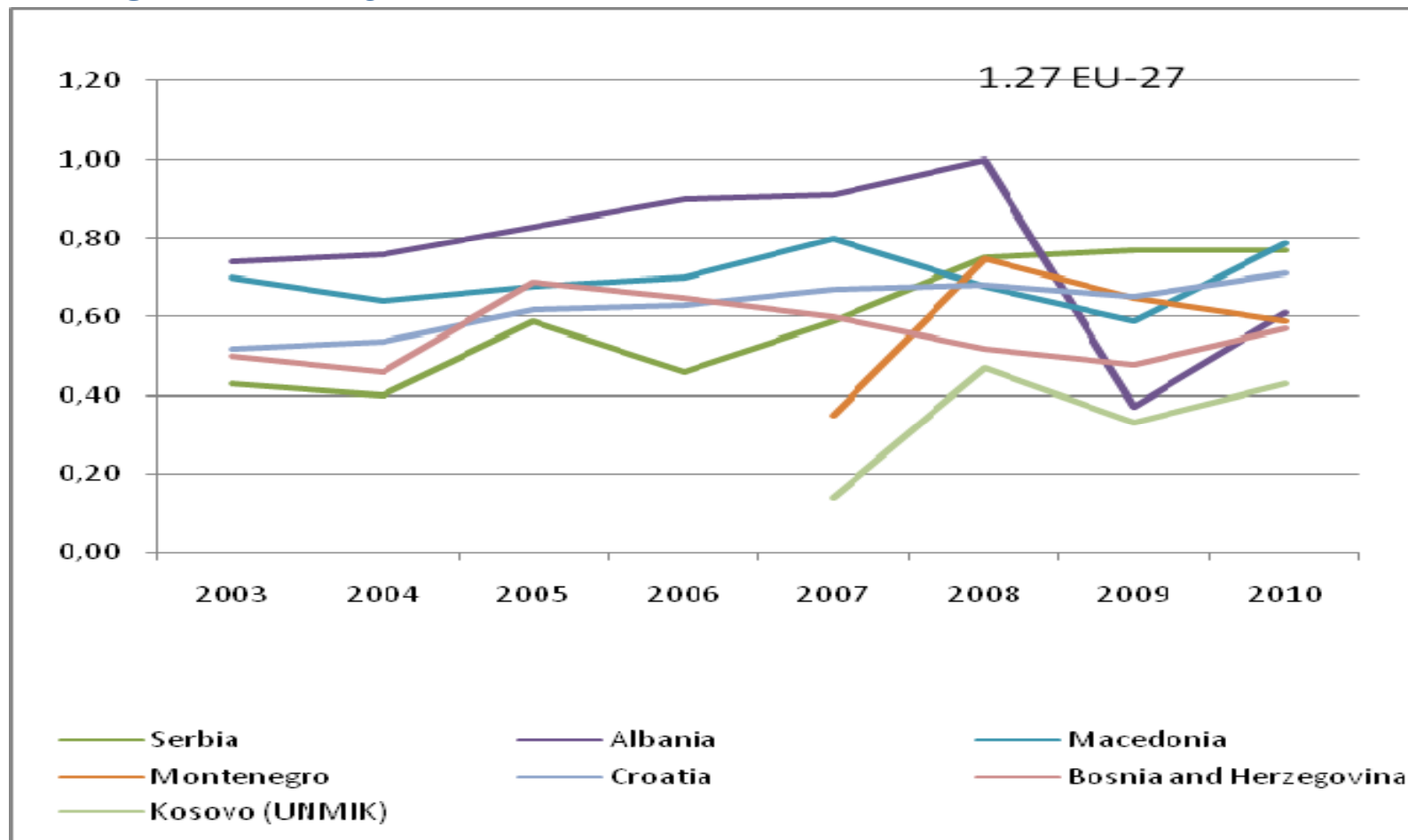
Slika 1. Naučne publikacije-članci na milion stanovnika

Izvor OECD

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

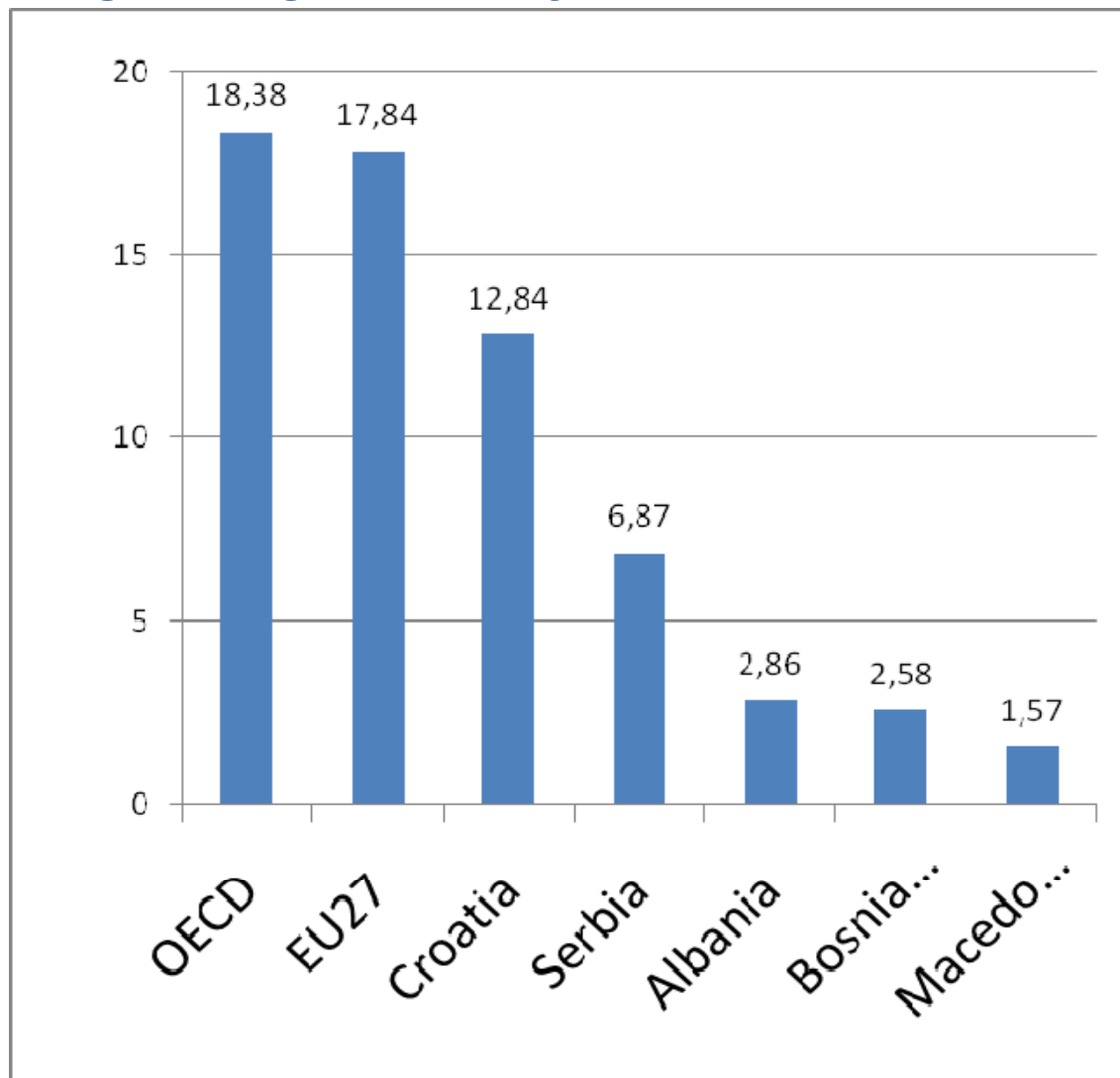

Slika 2. Kvalitet istraživanja (uticaj citacija)

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Slika 3. Procentulani udio proizvoda baziranih na znanju u odnosu na ukupni izvor

Izvor: UN Comtrade

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

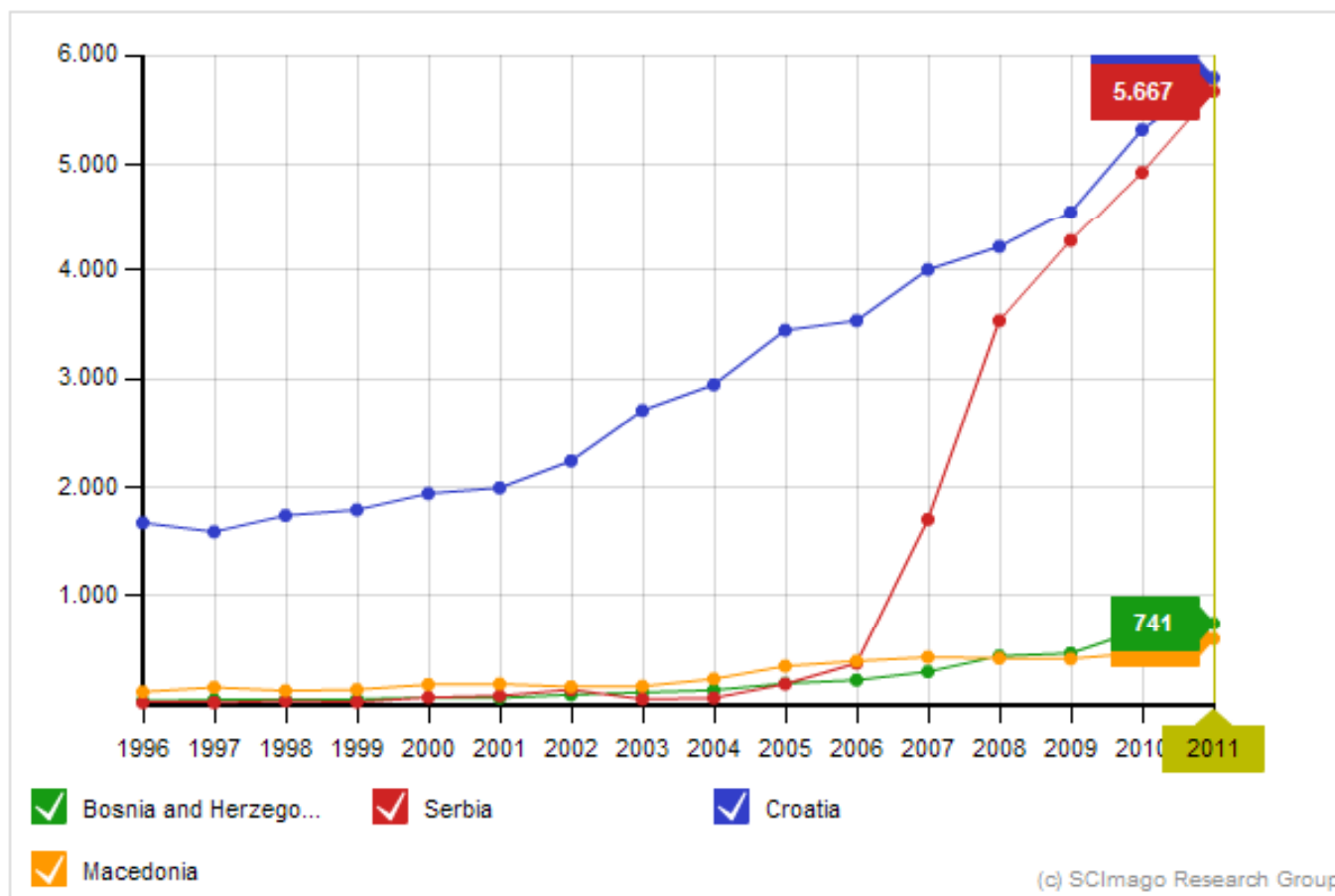
Revealed scientific advantage, 2005-2009						
	Albania	BiH	Croatia	FYR Macedonia	Montenegro	Serbia
Agriculture & Biology	2.0	1.2	1.7	1.1	2.1	1.5
Earth & Planetary Sciences	3.3	0.9	1.4	0.9	1.1	0.5
Mathematics	0.8	1.1	1.2	1.4	1.0	2.0
Medicine	1.1	1.7	1.0	0.9	0.8	0.8
Physics & Astronomy	1.1	0.8	1.0	1.2	2.5	1.6
Veterinary	1.3	1.4	2.0	0.4	0	1.5

Slika 4.
Relevantna naučna područja
Izvor: SCImago Journal & Country Ranks

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

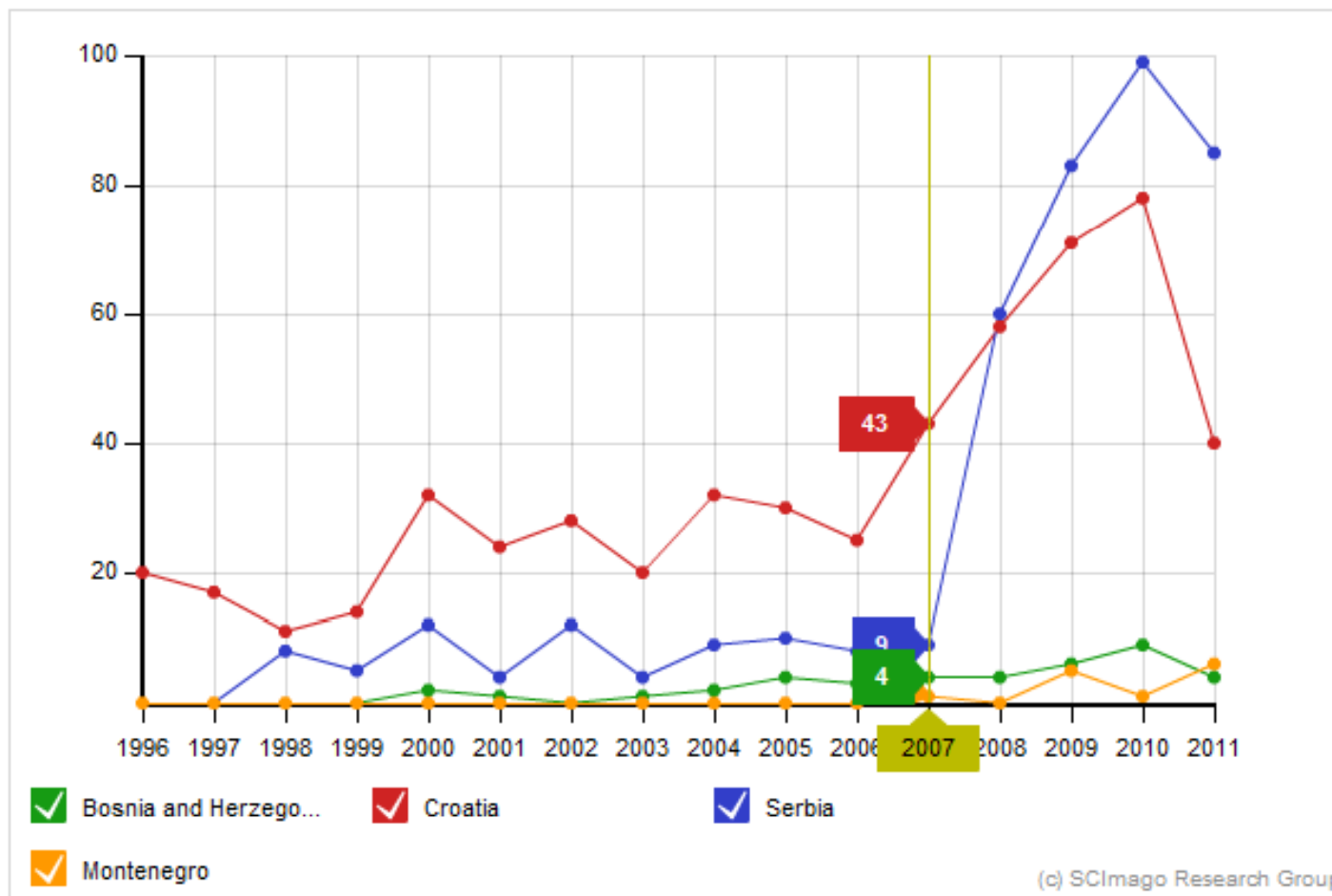

Slika 4. Ukupan broj radova sa SCI lista za BIH, SRB; CRO i MNE

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

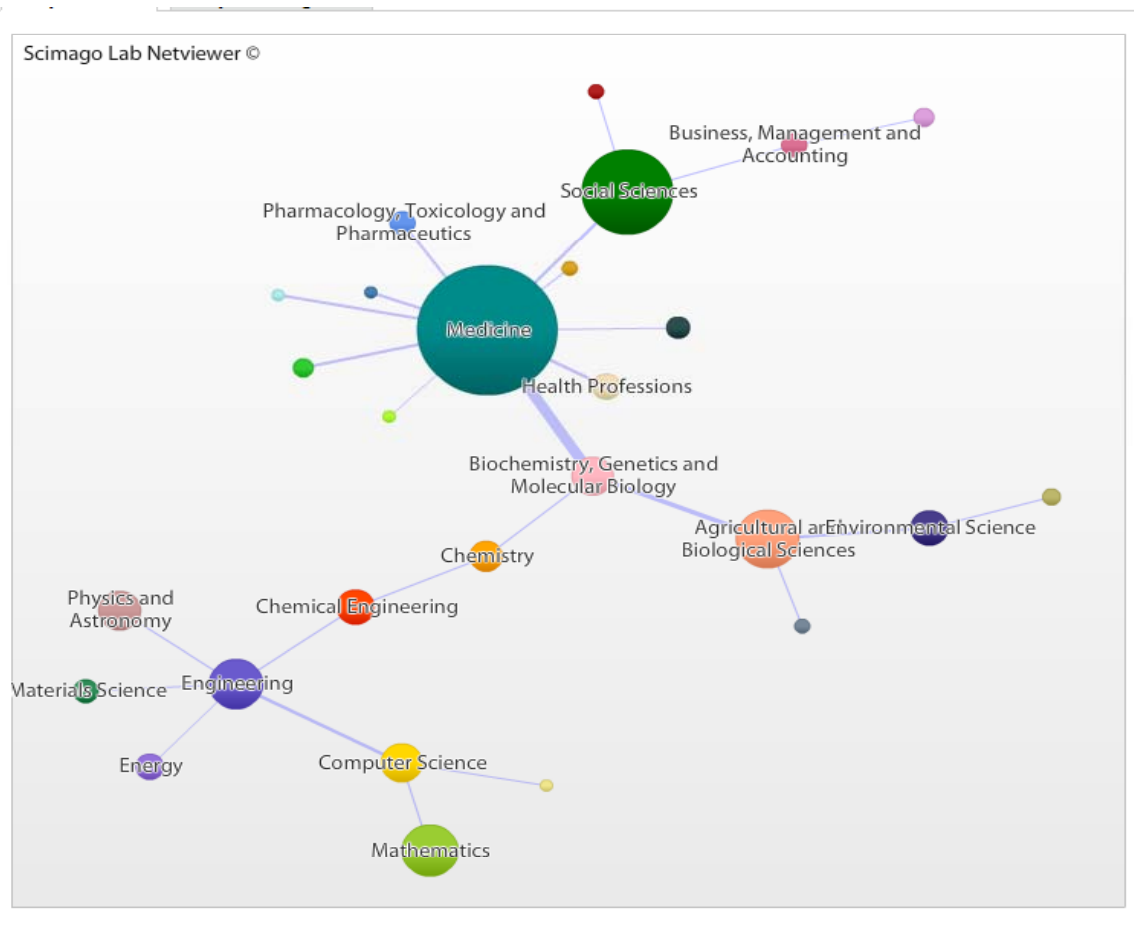

Sl.5. Broj radova u indeksiranim časopisima u oblasti mašinstva za BIH, CG, SRB i CRO

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Slika 6. Broj indeksiranih radova po naučnim oblastima za BIH

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Tabela 5.1. Ocjena uticaj realizovanih projekata na razvoj ključnih parametara stanja univerziteta

Redni broj projekta	Uticaj na razvoj menadžmenta visokoškolske organizacije	Uticaj na razvoj QA sistema na visokoškolskoj organizaciji	Uticaj na razvoj KPI	Uticaj na razvoj integracije univerziteta
P1	3	5	4	2
P2	4	3	3	4
P3	3	4	3	3
P4	4	4	4	3
P5	3	4	5	3
P6	4	4	5	4
P7	4	3	3	3
P8	4	4	5	4
Prosjek uticaja projekata	3,62	4,00	4,00	3,25

Tabela 5.1. Ocjena uticaj realizovanih projekata na razvoj ključnih parametara stanja univerziteta
Odlično = 5; Vrlo dobro = 4; Dobro = 3; Dovoljno = 2; Nedovoljno = 1

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

ZAKLJUČCI

S obzirom da postojeći sistemi rangiranja u Svijetu uglavnom osnovu imaju RDI aktivnosti jasno je zašto BH visokoškolske organizacije imaju relativno loš plasman. Jasno, do tog broj radova se ne dolazi bez IRI projekata i većeg izdvajanja za NIR što je danas u BiH, nemoguća misija (SLO 1,5% GDP, MNE 1,2% GDP, CRO 1,0% GDP, SRB 0,5% GDP, BIH 0,05-0,10% GDP).

Uvidom u razvoj sistema kvaliteta i organizacija upravljanjem kvalitetom (QMS) na univerzitetima je utvrđeno da je sistem dobro razvijen samo na centralnom nivou organizacije univerziteta (ured za kvalitet) ali da do organizacijskih jedinica ili pojedinaca (fakulteta, instituta, centara i dr.) ovaj pozitivan pomak BH univerziteta uglavnom ne stiže.

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

ZAKLJUČCI

Doprinos međunarodnih programa (posebno EC Tempus) je ogroman u razvoju akademske organizacije, transfera dobrih praksi, sistemu kvaliteta i dr.

Doprinos programa i projekata (FP7, COST, IPA i dr.) posebno u segmentu razvoja RDI je gotovo beznačajan jer se situacija niti u jednom segmentu nije bitno promjenila u poslednjih 10 godina (izdvajanja za RDI, broj projekata, SCI radovi i dr.)

Web domene univerziteta su značajno inovirane u poslednjih 5-10 godina ali pravilo aktivnog rada u razvoju istih je još uvijek na pojedinačnim fakultetima a manje na univerzitetima.

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

Razvoj novog tipa rangiranja univerziteta

Na iskustvu postojećih univerzitetskih rangiranja i na ranijim projektima Evropske unije, novi sistem rangiranja treba da je:

- multidimenzionalan:** da pokriva različita područja djelovanja institucija, kao što su obrazovanje, istraživanje, inovacije, internacionalizacija i odnos prema zajednici;
- nezavisan:** ne treba da ga vode javne vlasti ili univerziteti;
- transparentan:** treba da korisnicima ponudi jasan uvid u sve faktore korištene za mjerenje učinaka i da im ponudi da konsultuju rangiranje u skladu s njihovim potrebama;
- globalan:** da pokriva institucije u Evropi i izvan nje (posebno one u SAD-u, Aziji i Australiji).

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

Knjiga:

UNIVERZITET U ISTOČNOM SARAJEVU

Prof.dr.sc. Darko PETKOVIĆ
RANGIRANJA VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA –
NOVI PUT U QA?!

Istočno Sarajevo, 2013.

RANGIRANJE VISOKOŠKOLSKIH ORGANIZACIJA

Hvala za pažnju !

**Prof.dr sc. Darko Petković, Univerzitet u
Zenici**

darko.petkovic@unze.ba